

TERMINOLOGIE

800 - 1 Zemní práce

Č

Čára břehová je průsečnice břehové plochy s původním nebo projektovaným terénem.
Čára obrysová výkopu pod vodou v korytě vodoteče nebo ve vodní nádrži, popř. nánosu v korytu vodoteče nebo ve vodní nádrži při čištění koryt vodotečí nebo vodních nádrží, je průsečnice dna a boků koryta nebo nádrže s horní plochou výkopu.

D

Dálnice je silniční komunikace sloužící pro dopravní spojení mezi důležitými centry státního a mezinárodního významu, směrově rozdělená, s omezeným připojením a s pomezním přístupem, vyhrazená pro provoz motorových vozidel s konstrukční rychlostí stanovenou platnými pravidly silničního provozu. Její křížení a křižovatky se všemi ostatními komunikacemi jsou řešeny mimoúrovňově. Určení kategorie dálnic musí být stanoveno plánem rozvoje silnic (ČSN 73 6101 Projektování silnic a dálnic).

Dopravní prostředek obvyklý je motorové silniční vozidlo s přidělenou SPZ. Pro dopravní vzdálenost do 100 m je obvyklý dopravní prostředek i dozer.

F

Fragmentace pro sypané konstrukce mimo kamenité hráze je určena největší velikostí zrna sypaniny, docílenou prováděním vykopávek v horninách tř. 5, 6 a 7.

H

Hloubka koryta je svislá vzdálenost původního dna koryta v jeho ose od průměrné kóty břehových čar v daném profilu.

Hloubka vody, pokud není v poznámkách k jednotlivým cenám stanoveno jinak, je svislá vzdálenost původního dna od skutečné pracovní hladiny vody v daném profilu. Při stanovení hloubky vody se nepřihlíží k hloubce v místech, kde projektované dno leží výše než dno původní.

J

Jáma je hloubený výkop, který má hodnotu poměru délky k šířce dna menší než 6, jeho šířka v úrovni terénu je větší než 2 m a který nespĺňuje podmínky šachty.

Jáma stavební je jáma určená pro umístění stavebního objektu nebo jeho části.

Jáma odpadová je jáma určená na podzemní skládku odpadu (kamenů, kmenů apod.).

K

Kategorizace silnic, tj. určení kategorie, podle jejichž technických znaků má být určitá silnice projektována a vybudována, je pro dálnice a silnice hlavní a základní sítě určena plánem rozvoje silnic (ČSN 73 6101).

L

Lepivé zeminy jsou zeminy s číslem plasticity $I(p)$ větším než 10, jestliže jejich přirozená vlhkost $w(n)$ je větší než mez plasticity $w(p)$ nebo jestliže při provádění stavebních prací vznikne nutnost odstraňování horniny z nářadí a dopravních prostředků. V sporných případech je rozhodující stanovení obsahu přirozené vlhkosti a meze plasticity průkazními zkouškami na stavbě.

$I(p)$ .... číslo plasticity podle zkoušky meze tekutosti podle Atterberga, podle ČSN 72 1013 a ČSN 72 1014

$w(n)$ .... vlhkost zeminy podle ČSN 72 1012 ze vzorku odebraného ze zeminy po rozpojení

$w(p)$ .... mez plasticity podle ČSN 72 1013.

M

Materiál nakupovaný je materiál se stanovenou cenou. Za nakupovaný materiál se nepovažuje hornina získaná při vykopávkách pro objekty nebo v zemnicích, kdy investor hradí náklady spojené s jeho získáním (skrývka, těžení, přemístění, konečná úprava území zemníku).

N

Násyp je sypaná konstrukce vybudovaná na povrchu území.

O

Obsyp je násyp určený pro ochranu stavebních konstrukcí.

Obvod dráhy je území určené k provozu dráhy. Rozsah obvodu pro jednotlivé druhy dráhy stanoví FMD (zák. č. 51/64 Sb. ve znění zák. č. 104/74 Sb., o dráhách).

Odkopávka je vykopávka nad úrovní vodorovného přemístění.

P

Plocha břehová je šikmá, popř. svislá stěna koryta vodního toku nebo vodní nádrže.

Porost divoký jsou všechny zemědělsky nezužitkovatelné traviny s výjimkou vodního rostlinstva.

Porost hustý je takový porost, který pokrývá plochu přes 70% její celkové výměry.

Porost řídký je takový porost, který pokrývá plochu do 50% její celkové výměry.

Porost středně hustý je takový porost, který pokrývá plochu přes 50 do 70% její celkové výměry.

Pracovní hladina vody je hladina vody ve výkopišti v čase provádění zemních prací. Rozlišuje se:

- a) návrhová pracovní hladina vody
- b) skutečná pracovní hladina vody.

Prokopávka je odkopávka, která se provádí napříč terénní vlnou a je charakterizována přístupem dopravních prostředků z jedné nebo ze dvou stran. Z technologického hlediska se za prokopávky považují i dále vyjmenované vykopávky pod úrovní vodorovného přemístění výkopku:

- a) vykopávky pro silniční a železniční zářezy (i při mimoúrovňovém křížení),
- b) vykopávky pro silniční a letištní vozovky,
- c) vykopávky silničních, železničních a letištních příkopů.

Protlačování je umístění trub většího průměru do 500 mm (obvykle chránicího potrubí) pod povrchem území nebo do násypů bez vykopávky, v rovině nebo ve sklonu do 1:10, včetně případného odstranění zeminy z vnitřku protlačovaného potrubí.

Přeložka silniční komunikace je nově budovaný úsek silniční komunikace ve změněné trase.

Přepažování je dočasné odstranění vzpěr nebo rozpěr roubení a znovu osazení vzpěr nebo rozpěr po provedení pracovních operací, pro něž je přepažování nutné.

Přemístění výkopku svislé je vyzvednutí výkopku z místa rozpojení na výškovou úroveň vodorovného přemístění výkopku.

Přemístění výkopku vodorovné je přemístění výkopku od výkopiště do místa jeho uložení s vyložení z dopravního prostředku.

Přesvahování je změna sklonu svahu již provedeného, popř. při současném jednostranném nebo oboustranném rozšíření dna zářezu nebo zúžením koruny násypu do 1 m.

R

Rekonstrukce objektů oboru 824 pro účely použití příplatků k cenám je:

- a) obnova traťových a staničních kolejí a závodových vleček,

- b) přestavba dosavadního kolejiště stanic, závodových vleček, lokomotivních a vozových dep, železničních opraven a strojíren i podniků Mechanizace traťového hospodářství,
- c) prodloužení dosavadních staničních kolejí, kolejí závodových vleček, lokomotivních a vozových dep, železničních opraven a strojíren i podniků Mechanizace traťového hospodářství, pro každé prodloužení koleje nejvýše o 600 m,
- d) rozšíření kolejiště dosavadních stanic, závodových vleček, lokomotivních a vozových dep, železničních opraven a strojíren i podniků Mechanizace traťového hospodářství nejvýše o dvě koleje s max. vzdáleností 10 m osy budované koleje od osy stávající koleje,
- e) přeložky a směrové vyrovnání trati nebo jejich částí v osové vzdálenosti budované koleje od stávající koleje nejvýše 10 m.

Rigol je otevřené odvodňovací zařízení hluboké nejvýše 300 mm, zpravidla zaoblené a zpevněné betonovými tvárnicemi, kamennou dlažbou, betonem apod.; jeho svah přilehlý k vozovce nesmí mít sklon strmější než 1:3.

Rostlinstvo vodní na břehu je rákos, orobinec a šáchor.

Rostlinstvo vodní pod vodou je jakýkoliv porost pod vodou s výjimkou porostu plazivého.

Rýha je hloubený výkop, jehož největší šířka v úrovni terénu je 2 m a který nesplňuje podmínky pro určení šachet. Za rýhy se nepovažují silniční a železniční příkopy.

S

Spodek železniční je drážní těleso, tvořené zářezy, násypy a příkopy a příkopovými zídkami, trativody, propustky světlosti do 2 m, podkladnicemi, mezilehlými nebo sanačními vrstvami se zpevněním a ochranou drážního tělesa (osetí svahů, patky dlažeb, dlažba, záhozy, opěrné zídky výšky do 2 m od základové spáry, kamenná žebra apod.).

Svahování je zemní úprava tvaru trvalých svahů se sklony strmějšími než 1 : 5 (včetně přemístění sypaniny na vyrovnání prohlubní na váhu).

Š

Šachta je hloubený výkop, jehož největší půdorysná plocha je 36m² a jeho hloubka je největším rozměrem. Měří se v ose šachty jako svislá vzdálenost dna a roviny vodorovného přemístění. Pro hloubení platí předpisy Úřadu bezpečnosti práce. Zatřídění hornin je podle tříd obtížnosti rozpojování (čl. 64 ČSN 73 3050).

T

Těžba otvirková pro kamenité hráze je odstranění nevhodných hornin tř. 5 (trhatelných), 6 a 7, které nelze použít do násypů objektů, uvedených v čl. 121 části A 31.

Tloušťka nánosu průměrná je podíl celkového množství nánosu a celkové půdorysné plochy vymezené jeho obrysovou čarou.

Třídění hornin je odstranění nevhodných frakcí nebo zrn z výkopku, určeného pro provádění sypaných konstrukcí. Za třídění se pro účely odstraňování nepovažuje:

- a) snímání ornice a její ukládání odděleně od výkopku,
- b) dobývání určitých druhů hornin, vyskytujících se v souvislých vrstvách.

U

Úprava pláně je zemní úprava tvaru plochy území se sklonem do 1 : 5.

Úroveň vodorovného přemístění výkopku:

- a) vodorovná rovina proložená nejnižším bodem plochy přístupné obvyklým dopravním prostředkům, nebo
- b) nejnižší úroveň území, na kterou se výkopek odhazuje tehdy, když není navrženo jeho vodorovné přemístění.

Uzavřený prostor

- a) pro zásypy je místo nepřístupné dopravním nebo hutním strojům, přiměřeným objemu zemního objektu,
- b) pro vykopávky je místo, kde pro rozpojování a naložení horniny nemůže být použito ani trhavin ani těžebních strojů.

V

Vegetační období je část roku od 1. 5. do 31. 10.

Vykopávka je rozpojení horniny, odebírání výkopku s jeho odhozením nebo naložením na dopravní prostředek.

Vykopávka melioračních kanálů jsou vykopávky na suchu se šikmými nebo svislými stěnami, jimiž se zřizují nahoře otevřené prostory pro zřízení koryt melioračních kanálů.

Vykopávka na suchu je vykopávka

- a) ve výkopišti bez vody,
- b) ve výkopišti nad sníženou hladinou ve vodním toku nebo v nádrži, popř. nad volnou nebo nad sníženou hladinou podzemní vody,
  - v mokru, jde-li o vykopávku horniny promočené vodou,
  - ve vodě s vodním polštářem do 100 mm.

Vykopávka pod vodou je vykopávka pod skutečnou pracovní hladinou vody. Pracovní hladina vody je hranicí mezi vykopávkami pod vodou a vykopávkami na suchu.

Vykopávka pod vodou pro úpravu dna a břehů vodotečí a nádrží je zpravidla pokračování vykopávky pro koryta vodotečí a pro nádrže pod pracovní hladinou vody.

Vykopávky pro koryta vodotečí jsou vykopávky na suchu se šikmými nebo svislými stěnami, jimiž se vytvářejí nahoře otevřené prostory pro zřízení koryt potoků, řek nebo průplavů, kanálů, přelivů, náhonů, příkopů apod., kromě odvodňovacích příkopů silničních a železničních.

Vykopávka pro podzemní vedení pro účely oceňování je vykopávka pro objekty oborů 825 17.1, 825 18.1, 825 22.1, 825 27.1, 825 28.1, 827, 828 7, 828 8, 831 14, 831 21, 831 24, 831 26, 833 26 a pro drenážní potrubí, které je součástí jiných objektů, pokud tvar výkopu odpovídá definici zářezu pro podzemní vedení.

Výkopek je hornina rozpojená vykopávkou.

Výkopek neulehlý je výkopek, který ležel na místě (např. na dočasné skládce) nejdéle 6 měsíců; za neulehlý se považuje i výkopek zhutněný deštěm nebo provozem dodavatele.

Výkopek ulehlý je výkopek, který ležel na místě (např. na dočasné skládce) déle než 6 měsíců, nebo který byl zhutněn na příkaz investora nebo jeho provozem, popř. provozem veřejným, nikoliv však provozem dodavatele.

Z

Zářez hloubený je hloubený výkop, jehož poměr délky ku šířce dna je větší nebo rovný číslu 6, jehož šířka v úrovni terénu je větší než 2 m a který nesplňuje podmínky pro určení šachty.

Zářez pro podzemní vedení je hloubený výkop se šikmými stěnami, odpovídající definici zářezu, zřizovaný pro umístění podzemních vedení (kolektory, kanály, trubní vedení apod.) a který nesplňuje podmínky pro určení šachty nebo rýhy.

Zásyp je sypaná konstrukce, která vyplňuje prostory pod úrovní povrchu terénu.

Zemník je výkopiště určené pro získání sypaniny.

Zemní objekt je stavební dílo, které je výsledkem zemních prací. Zemní objekty se podle způsobu jejich budování (odebíráním nebo hromaděním výkopku, případně sypaniny) třídí na:

- a) výkopy,
- b) sypané konstrukce.

Zóna aktivní podloží vozovky je vrstva zeminy podloží, ve které v důsledku teplotního a vodního režimu dochází k cyklickým změnám vlhkosti a objemové hmotnosti a ve které

se projevují účinky zatížení vozidly. Obvykle se rovná hloubce promrzání vozovky a podloží (přibližně 1,5 m od povrchu vozovky).